

Izbaja
10. in 25. dne
vsakega meseca.

Stoji za
celo leto 3 gld. —
pol leta 1 „ 60
čtrt „ — 80
Pos. štev. 15 kr

Oznaniła
ikrat natisnena
od vrste 15 kr.

Naročnina
se pošilja blagajniku
„Zaveze“.

omazila in reklamacije
pa upravnistvu
v Maribor.

Odpriete reklamacije
so poštnine proste.

POPOTNIK.

Glasiło

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi
pošiljajo se
uredništvu
v Maribor,
Kokosni trg št. 11.

Pismom,
na katera se želi
odgovor,
naj se prídene
primerna poštna
znamka.

Na anonimne do-
pise se ne oziramo.

Nefrankovana pisma,
se ne sprejemajo

Rokopisi
in na
osebo poslani knjige
se ne vračajo.

Njegovemu Veličanstvu
Francu Jožefu I.

ob petdesetletnici vladanja Njegovega.*

Nagnjuje se stoletja pol,
Kar Si nastopil Svoj prestol,
Naš ljubi Oče, svitli Car,
Avstrijski slavni Gospodar. — —
In mesta, trge, — vsako vas
Vznemirja ta veseli čas!
In vse deluje, vse tekmuje,
Da praznik redki prav praznuje. —

Da, redek res je praznik tak,
Doživel ni ga starček vsak:
Vladarjev sto se prej utruđi
Ter pod bremenom težkim zgruđi.

A Ti naš Oče, svitli Car
Stoletja pol si nam vladar!

Vihar je v Avstriji divjal,
Preteč, da bode vse razdjal,
Ko Ti krmilo si prijel,
Da očetnjavo bi otel.

In roka ni Ti trepetala,
In mlada zmožnost je vzdržala! —
Povestnico nam slavno venča
Krepkost Franc Jožefa — mladenča!

In večkrat je vihar nastal,
A Ti nikdar se nisi bal, — — —
V viharjih rasla Ti je sila,
In sila ta še zdaj je čila. — —

Zaupanje trdnó v Boga
Obranja Tebi mir srcá. —

Pa ko nevstrašen Si vojak,
Tvoj blagi duh si ne želi
Prelivati zastoj krvi,
Ti pravi, vitežki junak! —
Pač mnogokrat si razpršil
Oblake tužonosnih sil. —

Ti nisi z vojsko sreče iskal
In soseda ob tla pritiskal,
Doma si delal in oral,
Semena dobrega nasjal;
Ponosen lahko Si sadú
Sejatelj svitli — knez mirú!

Dozorel je premnog že sad,
Premnog budi najlepših nad. —
Sè sadom vztraja Tvoj spomin,
Habsburgov najslavnejši Sin!

Za deco oče rad skrbi,
Za njo se trudi, njej živi;
In milijonom Ti Si Oče
Ki svojim vsem najboljše hoče:
Stoletja pol se že potiš
In le za nas in nam živiš. — —

Stoletja pol je res dolgó,
A polovica Tvojih del

* Zložil Ludovik Černež, deklamovala gđc. Tilka Vidmajer-jeva o priliki slavnostnega zborovanja konjiškega učiteljskega društva dne 18. avgusta mes. t. l.

Je dosti — ko da si živel
Ter delal let že dvakrat sto!

Jeklen pač bodi vsak vladar,
Le trdosrčnosti nikár!
Srcé je Tvoje seer jekleno,
Pa i mehkejše ni nobeno!

Za svojo bol ga ne odpiráš;
Ko pa podložnik Tvoj trpi,
Tedaj Ti tuge krvavi,
In prvi Ti solzé otiraš!

Kaj čudo, da si res domá
Milijonom Svojim v dnu srcá,
In da srcé Ti vsako pravo
Daruje rado svojo kri
Po geslu: „Združenimi močmi“
Za Carja in za očetnjavo!

— — —
Stoletja pol! — Molitev to
Pošilja Avstrija v nebó:
„Ohrani večni Te Gospod,
Frane Jožef in Tvoj slavni rod!“

Lud. Černež.

X. glavna skupščina
„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
dne 1. in 2. avgusta mes. 1898. l v Ljubljani.

(Dalje.)

Preden nadaljujemo pričeto poročilo o zborovanju delegacije, nam je še popolniti nekoliko občno poročilo. Pred vsem štejem si v dolžnost, da podamo našim čitateljem tudi poetičen pozdrav, katerega je objavil „Slov. Narod“ v številki, ki je izšla neposredno pred prihodom učiteljev-gostov v Ljubljano. Evo pesem:

Pozdrav

učiteljem, slavečim na X. skupščini „Zaveze“ petdesetletnico vladanja
Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I.

Razvnetja glas v Ljubljani pólje beli...
Očij uprtih v njo je željnih stó...
Od vseh stranij so sini prihiteli,
Da slavlje v nji obhajajo krasno,
Da praznik proslavé, častit, slovesen,
Ki ta ga povelčaj skromna pesen.

Razplamenjen v Slovenije središče
Čil národa slovenskega spé cvet,
V Slovenije središče — ob ognjišče
Se rodoljublja — vnet prihaja gret.
Najboljši doma sini, smelo rečem,
Ki z uma se borijo svetlim mečem.

Pred saboj zrem jih in v radosti plava
Kipeče in navdušeno srcé,
Saj njim kot nam je skrbna mati Slava,
Vsem zanjo naša srca plamené
Glej móž je vrlih raznobojen vence:
S Hrvatom, Čehom druží se Slovenec.

Prišli so vneti god obhajati dvojen:
Cesarja, delo svojih rok slaviti,
Svoboda dušna klic je njihov bojen,
Omika jim neprodrljiv je ščit,
Prosvete luč po širni domovini
Prižgali so nam v dúševni temini.

Ta luč po domu vsem je zagorela,
Vzdramila nas iz smrtnega je suá,
Zató kipé Vam, bodejo kipela
Nam srca, Vi, dobrotniki rodú.
Saj dni ste lepše spet nam priborili,
Očini ohranili ste nas mili.

V korist domovju in v ponos mu Vi ste,
Saj vodite ga na dúševni boj,
Propovedniki Vi prosvete čiste
Še kot doslej vodíte narod svoj!
Buditelj rodu svojemu — voditelj
Zavedni bodi vsikdar mu učitelj!

Duh v davno že odbegle čase plove:
Slovenski rod je živel brez pravie,
A iz dúševne smrti v lepše dneve
Pozivljal ga mogočni Vaš je klic.
Čast Vam, da žijemo še mej narodi,
Ki klicali ste k dušni nas svobodi

Poslopje velikansko ste prosvete
Zgradili na domačih naših tleh.
Omike in svobode vrle čete,
Naj spremlja Višji Vas na vseh potéh!
Borilci ste za doma čast in slavo
Boreči pod napredka se zastavo.

Zató Ljubljana vsa se že pripravlja,
Da prihod Vaš dostojno proslavi,
Iz duše dná presréno Vas pozdravlja
Vse, kar v okrilje nje Vas prihiti.
Polég zastave plapolá zastava
V znak bratskega iskrenega pozdrava.

Kdo ne bi se veselil tega dneva,
Ko praznik dvojen pridete slaviti!
Občutek sreče srca nam preveva,
Radosti žar je čež obraz razlit,

O, kar Vas je slovanske mile zemlje,
Ljubljana vse v ljubezni Vas objemlje.

V ljubezni Vas objemlje čisti, sveti,
Kot mati more ljubljenea samó.
Srce drhti v nemirnem ji trepeti,
Da sprejme že v naročje Vas mehkó.
Iz duše globočin pa vzklik ji plava:
Pozdravljeni v Ljubljani! Slava! Slava!

T. Doksov.

Nagovor, s katerim se je predsednik „Zaveze“ zahvalil na vsprejemu na ljubljanskem kolodvoru, glasi se tako-le:

„Dovolite, častita gospoda, da se Vam za lepi, v resnici sijajni sprejem in za presréni pozdrav zahvalim iskreno v imenu „Zaveze slov. učiteljskih društev“.

Z velikim veseljem prihaja k Vam, v narodno Ljubljano, v Središče Slovenije, slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo, da proslavi dostojno jubilej Njega Veličanstva presvetlega cesarja in desetletnico obstanka „Zaveze“ prihaja tem raji, ker je bilo preverjeno, da ga sprejmeta z odprtimi rokami. In res, nismo se varali, prišli smo svoji k svojim. Niste nam prinesli k sprejemu v znak slovanskega gotoljubja hleba in soli, pri našate nam svoja srca.

Zaveza je ponosna na tako veličastnem sprejemu. Kaže ji, da je na pravem potu, da je zadača, ki si jo je postavila pred 10 leti v beli Ljubljani, prava, ter ji je v spodbudo v še intenzivnejše delo za naše pravice in za prospek narodnega šolstva.

Slavnemu krajevnemu odboru izrekam za skrbno in vzorno prireditvev vsega, kar je treba za zborovanje „Zaveze“, za vso res bratsko ljubav najiskrenejšo zahvalo! Vrli krajevni odbor naj živi!“ —

Dalje častitim Popotnikovim bralcem ne smemo pridržati poetično-krasnega prologa, kojega je zložil in pri jubilejskem koncertu dne 1. avgusta s prijetnim patosom deklamoval tovariš-pesnik gospod Engelbert Gangl. Glasi se tako-le:

Slavnostni prolog.

(Ob jubilejskem koncertu dne 1. avgusta 1898.)

In vprašam vas, gospoda slavna: Kaj
Združilo danes nas je v domu tem?
Število to ponosno! Mož ob možu,
Žená, mladenek vence ta cvetoči —
Nad vsemi pa kot sladkotežke sanje
Počiva duh slovesen, prazničen . . .
Gospoda slavna, kaj je in zakaj?

Tam daleč od srcá slovenske zemlje,
Od bele so Ljubljane, ki tako
Oblekla slavnostno je krilo danes,
Ki vas sprejela je kipeča vsa
V ljubezni topli, čustvih blaženstva,
Da čustvovanja, njenega mišljenja
Izrazi se z razvnetih naših src
Presladkimi čutili družijo
V najčiššo, sladkoglasno harmonijo —
O, daleč tamkaj od ognjišča so
Slovenskega strmljenja, hrepenenja,
Ponosa narodnega, svetega —

Tam daleč so domovi naši tihi.
Kako so hrepenele sem nam duše —
Zdaj tukaj smo! — Zelena Štajerska
In tožni Korotan, Primorje naše,
Dežela Kranjska nas poslala je
K predragi materi — v Ljubljano belo!
O, in še več! — Preslavni češki svet,
Ponosna Morava, hrvaška zemlja
Prekrasna — vsi poslali danes
Med svoje brate so sinove svoje . . .
In neštevilna so se srca ta
V plamenih jasnih, ki rodi ljubezen
Medbratovska jih najčistejša nam,
Ta srca vsa so v eno zlila se!
In misli naše in željé in duše
Zgrnile so se tesno med seboj,
Da en duh vlada le med nami zdaj,
Ki spaja nas v edinstvu, kot da vez
Srcé bi k srcu trdno nam vezala . . .
Deset mi danes let duh zre pred sabo . . .

V enakem je prijateljstvu takrat
Združilo se učiteljstvo slovensko,
Ko mu po dneh jasnejših, srečnejših
Nemirne duše hrepenele so.
Slab je, kdor sam je, najsi moč
Njegove žile čutijo zavestno.
In zakon ta neoporečni nas
Takrat je zvezal trdno med seboj,
Da moč je zaigrala v vsakem ndu,
Da ogenj je razkošne nam zavesti
Razširil tesni dih, da iz oči
Nam srčni so pogledi v dni bodoče,
V jasnejše, blažje dni vsi zakipeli,
Da se zbudila vera v nas je spet:
Kdor dela naj, on tudi naj živi!

In res! — Vsi, ki prisotni tu smo zdaj,
Ob delu smo napornem doživeli
Ta lepi praznik svojega združenja.
Kako preteklost je teh kratkih let
Razgrujena pred nami slikovito!
V ponižni gorski vasi, v mestu šumnem
Stotisoč siplje toplih žarkov šola
V ljubezni isti vsem! Pravično vse
Objema nje čarobna, sveta moč.
Vsem — najsi tudi so brez domovanja —
Dom ona je, dom vsakemu odprt!
Stotisoč se odpira srčee nežnih
Tem žarkom mehkim, sto in sto jih duš
Vsrkava slastno, kakor prah spomladi
Luč sončno pije, da iz njega zraste
Brezmejno morje cvetov pestrobojnih . . .
A ni cvetú, ki ga rodi priroda,
Da mogel njega bi najlepši kras
Enačiti cvetovom, ki razvili
Na plodni njivi so se duš otroških!
Tako so nežni ti, tako so lepi,
Da sebi kras je njih samo enak.
In tem cvetom mi vladarji smo —
Še več . . . mi stvarniki smo jim celo!

In tu smo zdaj, da vradoste se duše,
Ko bomo v resnem zboru združeni
Razmišljali o delu let preteklih,
Ki nam rodilo zlatih je sadov —
Nam? — Malo nam, več drugim — domovini!
A tudi nam! — Saj v sveti slogi smo
Iz nič se dvignili visoko, častno,
Da cenijo nas in nas ljubijo
Vsi isti, ki vedo, da domovinski
Blaginji in bodočnosti je temelj

„Šolski muzej“, ki se je ustanovil v proslavo petdesetletnega vladanja Nj. Veličanstva presvitlega cesarja Franca Jožefa I. in kateri je provizorično nastanjen v I. ljudski deški šoli v Komenskega ulicah, otvoril je predsednik „Zaveze“ dne 2. avgusta dopoldne s temi-le besedami:

„Dne 2. decembra letos bode minulo 50 let, odkar je Njega Veličanstvo, naš presvitli cesar Franc Jožef I. vzel v Svoje roke državno krmilo v mogočni in dragi nam Avstriji.

Mladina, ki jo šola je vzgojila.
To dela našega najlepši sad,
To naš ponos je, naša je uteha,
Ki nam prisego zbuja v duše dnu,
Da zemlji svoji zvesti bomo vsi,
Nji žrtvovali svoje vse moči!

Vse to ni mé! — Naš oče, naš gospod
Na zlatem Dunaju praznuje god,
Ko pred pol stoletjem s évrsto roko
Prijel preslavnih dedov žezlo težko . . .
Ves svet se klanja mu! Ponosno on,
Ljubeče in preskrbno vlada nam —
Sinovom svojim bolj ne more oče!
Knez je miru, krvavi meč mu solzo
V očesu badnem zbuja, v sreč skrb
Rodi mu misel na viharni grom . . .
Mir vladaj srečnim narodom! Ob njem
In v njem živi naj knjiga in pero,
Saj ž njima dviga se blaginja ljudstvu!
Krepi naj duša se, saj dušna moč
Močnejša je in večja od telesne!
Na duhu krepkemu je narodu
Bodočnost srečna vekomaj odprta.

Stoletja pol! . . . Mi prišli semkaj smo,
Da v slavnostnem trenutku damo
Čutilom duška . . . A kako? . . . Prevelik je,
Preslaven, premogočen in predober!
Skrbi nebroj, bridkosti brez števila
Iz mladih let do sivih dni ga spremlja.
A vse to zlo ga upognilo ni,
Ni enega trenutka v žitju vsem,
Da zabil nas bi in le sebi živel!
Mogočnost svojo vso, vse sile je duha
Prejasnega naklonil v srečo nam.
In mi se klanjamo mu vdani vsi,
V ljubezni srčni in zvestobi večni
Prinašamo mu srea v dar najlepši . . .
Kako bi nam ne plula kri hitreje,
Ker vstal nam danes je ta srečni dan,
Ta sveti dan, dan naš ta veliki!
In iz Ljubljane bele naj prelije
Po zračnih daljah se pred zlati stol
En glas samo . . . Stoletja pol!
Kaj ni ta zlata krona trnja polna,
Kaj ni to zlato žezlo kakor trs? . . .
O, en glas k Tebi gre, mogočni car:
Naj večna bo ti slava, slava, slava!
A k carju tja v nebes višave sinje
Gre drugi glas: Ti nam ga, Bog, ohrani!

Engelbert Gangl.

Vsak, kdorkoli se ozre po širni naši domovini, mora priznati, da so silno napredovali razni narodi, prebivajoči pod žezlom Habsburške hiše. In če vprašamo, kdo je bil tisti, ki je bil ustvaril ugodna tla vsestranskemu napredku, tedaj se mora reči, da nihče drugi, nego naš premili vladar. Njegovo človekoljubno srce je bilo, katero je razne narode v njih raznovrstnih, občekoristnih in naprednih početjih podpiralo ter pripomoglo, da so se v teku Njegovega slavnega vladanja tako visoko popeli v vseh strokah človeškega uma.

Zato se pa ni čuditi, ako avstrijski narodi porabijo vsako ugodno priliko, da ljubezen, zvestobo in udanost, ki jo goje v svojih srcih do presvetlega vladarja tudi očitno kažejo. Taka prilika se ponuja letos.

Po želji presvetlega cesarja naj se ne praznuje Njegov jubilej s hrupnimi veseljami, marveč z ustanovljanjem dobrodejnih in občekoristnih naprav, zavodov in ustauov.

Zato je ustanovilo slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo v trajni spomin tega redkega praznika „Šolski muzej“.

Delo ni dovršeno; položili smo pač temelj na katerem naj se naprava krepko razvija in rase ter postane nekako zrelo našega narodnega šolstva in dober kažipot učitelju pri izbiranju za šolo potrebnih učil.

Dolžnost moja je, da izrečem v imenu slovenskega in istrsko-hrvaškega učiteljstva najiskrenejšo zahvalo vsem onim ki so pripomogli k ustanovitvi „Šolskega muzeja“, v prvi vrsti gosp. poročevalcu pri lanski delegaciji, tovarišu Diuniku, ki je sprožil to misel ter deloval z jekleno vztrajnostjo in velikim naporom, da jo je tudi vresničil; slavnemu zastopu deželnega stolnega mesta Ljubljane, ki nam je podaril* 200 gld. podpore; visokemu deželnemu zboru Kranjskemu za ustanovnino 100 gld. in skozi 10 let po 100 gld. podpore. Slavni „Slovenski“ in „Glasbeni Matici“ ter slavnemu „hrvatskemu pedagogičskemu književnemu zboru“, ki blagovolijo sodelovati v Šolskem muzeju; slavnim zavezinim društvom za njihove prispevke, bratom Čehom in Hrvatom za obile izdelke, dr. Holubu za poslane zbirke in vsem, ki so razstavili svoje izdelke, vsem najiskrenejša zahvala.

„Šolski muzej“ je otvorjen.*

II. **Zbor delegacije.** (Dalje.) Predsednik „Zaveze“ pozdravil je zbrane od poslance, ki so došli iz vseh slovenskih pokrajin, tako-le:

Slavna delegacija!

V deseto se je sešla danes na povabilo upravnega odbora delegacija slovenskih in istrsko-hrvaških učiteljskih društev k svojemu posvetovanju.

Zdi se mi umestno, da se danes, ob desetletnici Zaveze, ozremo na njeno delovanje v minuli dobi. Ne bom našteval vseh mnogoštevilnih korakov, ki jih je storila v izboljšanje našega šolstva in sploh v napredek na duševnem polju, ne vseh naporov, da pribori za učiteljski stan ono častno stopinjo v človeški družbi, ki mu po njegovi imenitnosti in pravici gre, temveč opozoriti hočem slavno delegacijo na njen najvažnejši uspeh. Zaveza je dala povod, da so se po raznih okrajih še ločeni tovariši združili v okrajna učiteljska društva. V teh društvih se je začelo društvo marljivo gibati, prirejalo je zborovanje za zborovanjem ter se posvetovalo in sklepalo o potrebnih korakih, ki jih je treba storiti, da se povzdigne naše šolstvo na ono stopinjo, na kateri je že v nekaterih deželah razsežne Avstrije. Več ko polovica društev, ki so Vas danes poslala v belo Ljubljano, zbudila je „Zaveza“ k življenju.

Poslala so Vas Vaša društva k zborovanju tudi zato, da Vam položi upravni odbor račun o svojem delovanju v minuli upravni dobi, da sodite, smo li delovali v Vašem smislu in storili vse, kar je imelo biti v prosep našega šolstva, v povzdigo našega stanu in našega ugleda.

Dalje na strani 247.

Prišli ste, da daste novemu upravnemu odhodu navodilo za prihodnje delovanje. K složnemu delu naj se združijo ž njim vsa učiteljska društva. Le v slogi bomo uspešno delovali, le v slogi napredovali. Bodimo in ostajmo složni!

V tem duhu pozdravim častito delegacijo ter otvorim zborovanje.

Prav posebno pa pozdravljam gg. delegate učiteljskega društva „Narodna prosvjeta“ v Pazinu, ki je na novo pristopilo k „Zavezi“! —

Potem sledeče poročilo gospoda tajnika o delovanju „Zaveze“ od IX. glavne skupščine v Celju do 31. julija meseca 1898 l. priobčili smo doslovno v zadnji številki. V nastopnem pa podamo račun o dohodkih in izdatkih „Zaveze“ v preteklem društvenem letu, o katerem je poročal potem blagajnik gosp. Fr. Luznar (glej str. 246.). (Dalje sledi.)

Pismena delitev.

Učna slika* za tretje šolsko leto.

I. Priprava (ustmena).

1. a) Koliko je $\frac{1}{3}$ od $9m$? Odgovor.

Kaj smo napravili z devetimi metri? (Delili). Na koliko delov? Kako se imenuje eden teh delov? (Tretjina). Je-li tretjina večja ali manjša, kakor pa to, kar smo delili? Kolikokrat manjša? Vemo pa tudi zanesljivo, da je tretjina od devetih metrov $3m$? Kako bi se mogli tega prepričati? (Da bi $3m$ spet trikrat pomnožili). Zakaj? (Ker smo $9m$ poprej trikrat zmanjšali). Napravi to!

Smo torej prav izračunili? Kako veš sedaj to?

Istotako: $\frac{1}{4}$ od $8l = \frac{1}{5}$ od 10 st. =

b) Koliko je $\frac{1}{3}$ od $9m$ $6dm$?

Kaj bomo delili najpoprej? Deli! Kako se boš prepričal, če si delil prav? Stori! Kaj lahko rečeš? (Delil zem prav). Kaj delimo zdaj? ($6dm$). Napravi! Prepričaj se! Kaj rečeš? Odgovori nalogi!

Istotako: $\frac{1}{4}$ od $8dm$ $4cm = \frac{1}{5}$ od 10 d. 5 j. =

2. Z ostankom. a) Koliko je $\frac{1}{3}$ od $7m$?

Računaj! Prepričaj se! (Ker $3 \times 2m = 6m$). Koliko m smo torej delili? (6) Koliko pa bi jih imeli deliti? (7) Koliko m torej nismo delili? (1) Ta nam torej ostane, tega ne delimo. Odgovori nalogi!

Istotako: $\frac{1}{2}$ od $9l = \frac{1}{4}$ od 6 st. = $\frac{1}{5}$ od 11 j. =

b) Zdaj hočemo deliti $6l$ $5dl$ na 3 dele.

Kaj delimo najpoprej? Stori! Prepričaj se! Kaj zdaj? Deli in prepričaj se! Koliko dl ostane? Odgovori!

Istotako: $\frac{1}{5}$ od $15m$ $7dm = \frac{1}{3}$ od 9 d. 4 j. =

$\frac{1}{4}$ od 16 st. 7 j. = $\frac{1}{2}$ od $18dm$ $3cm =$

c) Napeljava k smotru. Zdaj pa hočemo izračuniti na pamet sledečo nalogo: Nek oče razdeli svojim trem sinovom na smrtni postelji 123 K 99 h ; koliko dobi vsak? (Na koliko delov razdeli oče svoto? Koliko dobi vsak sin? ($\frac{1}{3}$) Kaj nam je torej izračuniti? (Stori!)

Kakor smo videli, bilo je precej težavno, izračuniti tretjino od 123 K 99 h . Zakaj? (Ker se posamezna števila lahko pozabijo). Kaj bi bilo torej primernejše? (Zapisati jih).

Napoved smotra: Hočemo se torej učiti pismeno deliti. Čemu se bomo to učili?

* Ta slika seveda ni namenjena za eno učno uro, temveč je učna celota (po Ziller-ju: metodična jednota).

II. Podavanje.

1. V smislu delitve.

a) Brez ostanka. Izračunati hočemo, koliko je $\frac{1}{2}$ od $8m\ 4dm$.

Zapišimo $8m\ 4dm$! Kaj hočemo s temi storiti? Kot znak, da bomo delili, napravimo dve diki, eno nad drugo. Kaj torej pomenite ti dve piki? (Da delimo). V koliko delov hočemo deliti? Zapišimo še to! Beri zdaj! ($8m\ 4dm : 2$).

Kaj delimo najprej? Stori! Zapišimo! ($= 4m$) Prepričajmo se! (Ker $2 \times 4m = 8m$). Teh $8m$ zapisali bomo pod metre. Koliko m smo torej delili? Koliko bi imeli deliti? (Tudi $8m$). Nam torej kaj ostane? Zapišimo to! (0) Kaj delimo zdaj? (dm) Zapišimo je sem doli. Deli in prepričaj se! Te $4dm$ zapišimo zopet pod dm . Smo-li vse dm delili?

Na tabli: $8m\ 4dm : 2 = \underline{4m\ 2dm}$

$$\begin{array}{r} 8m \\ 0 \quad 4dm \\ \underline{4dm} \\ 0 \end{array}$$

Kaj smo delili? V koliko delov? Kaj smo dobili? Podčrtajmo to. Odgovori zdaj! (Polovica od)

Istotako: $8\ st.\ 4\ d.\ 8\ j. : 4 =$

b) Z ostankom: $6m\ 5dm : 3 = 9\ st.\ 3\ d.\ 4\ j. : 3 =$

c) $5\ d.\ 3\ j. : 4 =$

Deli! Prepričaj se! (Ker $4 \times 1\ d. = 4\ d.$) Smo-li delili vse desetice? Kako najdemo, koliko nam jih še ostane, ali koliko nismo delili? (Spodnje odštejemo od zgornjih). Odštej! Koliko desetice nam torej ostane? (1). To-le pa hočemo deliti z enicami vred. Koliko jednic ima desetica? In koliko jednic imamo še deliti? (3) Zapišimo jih k tej desetici. Koliko jednic imamo zdaj povsem deliti? (13) Deli jih! Prepričaj se! ($4 \times 3\ j. = 12\ j.$) Koliko desetice in jednice je to? Kam boš zapisal? Kaj storiš zdaj?

Na tabli: $5\ d.\ 3\ j. : 4 = \underline{1\ d.\ 3\ j.}$

$$\begin{array}{r} - 4\ d. \\ \underline{1\ d.\ 3\ j.} \\ - 1\ d.\ 2\ j. \\ \underline{0\ 1\ j.} \end{array}$$

Istotako: $7\ d.\ 6\ j. : 6 = 5\ d.\ 1\ j. : 2 =$

$9\ K.\ 7\ d.\ 6\ h. : 8 = 6\ st.\ 6\ d.\ 3\ j. : 5 =$

$d.^2\ 4\ d.\ 9\ j. : 7 = 5\ d.\ 7\ j. : 8 = 7\ st.\ 7\ d.\ 6\ j. : 8 =$

$3\ K.\ 4\ d.\ 5\ h. : 4 = 6\ K.\ 7\ d.\ 0\ h. : 9 =$

2. V smislu meritve:

Zdaj se bomo učili deliti na krajši način.

a) $9 : 3 =$ Mesto: $\frac{1}{3}$ od 9, rečemo tudi „3 v 9tih“. Torej je vse eno, če število delimo ali pa merimo. Katero število boš torej delil (meril)?³ S katerim (s kolikimi)? Stori! (3 v 9tih je 3krat; ker 3×3 je 9; 9 zapišemo pod 9; črta; 9 od 9tih ostane 0). Mesto „0“ napravili bomo sedaj samo piko.

Odgovor: Če delimo (merimo) 9 s 3mi, dobimo 3 (ali: 3 v 9tih je 3krat).

¹ Radi večje preglednosti postavi naj se znamenje „minus“.

² Ker se še nismo učili deliti manjša števila z večjimi, spremenili bomo 4 desetice v jednice, in jih potem z ostalimi enicami vred delili.

³ Radi doslednosti rabimo vselej izraz „deliti“.

Na tabli: $9 : 3 = 3$

9

Istotako: $8 : 4 = 7 : 2 = 17 : 2 = 58 : 7 =$

b) $86 : 2 = 43$ $48 : 4 =$ $936 : 3 =$ $846 : 2 =$

8

.6

6

c) $65 : 3 =$ $87 : 4 =$ $845 : 2 =$ $856 : 2 =$

d) $92 : 4 =$ $75 : 5 =$ $968 : 8 =$ $615 : 2 =$

e) $78 : 5 =$ $96 : 7 =$ $863 : 6 =$ $823 : 8 =$

f) $53 : 7 =$ $531 : 7 =$ $642 : 9 =$ $905 : 9 =$ ¹

III. Združevanje (asociacija).

Beri števila, katera smo delili! Beri ista, ki nam naznanijo, na koliko delov smo jih delili! Beri ista, ki povedó, kolik je eden teh delov! Kakšno je to (zadnje) število, v primeru z onim, katero smo delili? (Manjše). Kakšna števila torej iščemo pri delitvi? Manjša. Pri katerem računanju pa smo iskali večja števila? (Pri množitvi).

Opomba. Na posameznem primeru pokaže se že zdaj lahko, da če se število, katero smo dobili pri delitvi, opet poveča, in sicer tolikokrat, za kolikokrat se je poprej zmanjšalo: dobi prvotno število (ki se je delilo).

IV. Odmišljanje (abstrakcija).

a) Koliko števil imeli smo pri vsaki delitvi? (Troje). Katero teh je največje? Kaj smo storili s prvim? (Delili). Kakšno opravilo pa ima drugo? (Deliti na določeno število delov). Kaj nam pove tretje? (Kolik je eden teh delov). Katero teh treh števil ima torej največ posla? (Drugo). Zakaj? Mi ga imenujemo: delitelj. Katero število pa deli delitelj? (Prvo). To-le pa imenujemo deljenec.² Število, katero nam pove, kolik je eden teh delov, v katere smo razdelili deljenec, imenuje se količnik. (Ti pojmi se zdaj utrdé). Beri deljenec! Delitelje! Količnike! Katero je delilno znamenje?

b) Kako delimo. Pri katerem mestu jamemo deliti? (Pri največjem). Pri katerem pa pri množitvi? (Pri najnižjem).

Kaj storimo, ako prvega števila na levem mestu ne moremo deliti? (Pridenemo mu drugo nižjo, in delimo obe). Kako se prepričamo, je-li smo pravilno delili? (Delitelj opet pomnožimo, in iščemo ostanek). Kako? (S tem da odštejemo). Kaj napravimo z ostankom? (Če je na nižjem mestu še število, delimo ga z istim; in če pa ostanka ne delimo več).

Kako se lahko prepričamo, je-li smo sploh prav delili? (Količnik množimo z deliteljem). Poskus.

To naj učenci sedaj pripovedujejo.

c) Čemu smo se torej učili deliti pismeno?

¹ Tukaj se še zmiraj razvija. Učence je navajati, kako naj postopajo, če n. pr. vzamejo število preveliko ali pa premalo. V prvem slučaju uvideli bodo prav lahko pogrešek. Razvidno pa jim bo pri tem tudi namen „prepričanja“.

² Tukaj je jako umestno, predočiti učencem ta tri števila posebej, ter pri tem opozoriti na njih izpeljavo. Obrazilo „telj“ imenuje zmiraj osebe po njih opravilu (učitelj, mučitelj), — torej: delitelj. Istotako obrazilo „ec“ imenuje osebe, s katerimi se večkrat kaj opravlja (učenec, mučenec), — torej: deljenec.

V. Vaja in uporaba.

1. Zdaj sledi mehanična delitev, in to v kolikor najkrajši način. V utrditev vendar je še zmiraj treba staviti pojasnjevalna vprašanja.

N. pr. Deljenec je 99, delitelj je 8.

8 v 9tih je 1krat, ker $1 \times 8 = 8$; 8 od 9tih ostane 1.

9 zapišemo doli. 8 v 19tih je 2krat, ker $2 \times 8 = 16$;

6 od 9tih ostane 3, 1 od 1 ostane 0.

Odgovor: Količnik je 12, ostanek je 3.

Tvarina za daljne vaje je v računici.

2. Uporabne naloge so zelo velike važnosti, ker iz njih uvidijo otroci namen pis-mene delitve; to je pa tudi treba, ker inai postaja ista le goli suhoparni mehanizem.

Opomba. Omenjena tvarina zadostuje popolnoma za to stopujo. Če znajo otroci dobro deliti z enošteviličnim deliteljem, sme se zadovoljiti s tem vsak učitelj. Delitev z dvošteviličnim deliteljem pa je bolje preložiti v četrto šolsko leto. *H. Družovič.*

Slovstvo.

Novosti.

„Zlati jubilej preljubega cesarja Franca Jožefa I., ki ljubi in vodi svoje narode kot pravi oče že petdeset let. Slavnostni spis za jubilejsko leto 1898“. Slovenski mladini sestavil Jakob Dimnik, učitelj v Ljubljani. Založil Janez Giontini v Ljubljani. Tisk J. Steinbrenerja v Vimperku. — Ta slavnostna knjižica, ki zasluži vso pozornost slovenskega učiteljstva, je dotiskana. Knjiga ni le mična po vsebini in krasnih slikah, ampak tudi nje zunanja oblika ji daje slavnostno lice. Vsebina: Predgovor. I. Starši Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. II. Rojstvo Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. III. Bratje Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. IV. Smrt staršev Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. V. Mladost Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. VI. Vojska na Laškem I. 1848. VII. Franc Jožef nastopi vladarstvo. VIII. Nj. Veličanstvo cesar Franc Jožef I. v smrtni nevarnosti. IX. Poroka Nj. Veličanstva cesarja Franca Jožefa I. X. Otroci Nj. Veličanstev. XI. Nj. Veličanstvo cesar v bitki pri Solferinu. XII. Bitka pri Kustoci in Kraljevem gradcu I. 1866. XIII. Sprava z Ogrji. XIV. 25letni jubilej. XV. Srebrna poroka. XVI. Ob Habsburški 600letnici. XVII. Štiridesetletni jubilej. XVIII. Slike iz življenja cesarja Franca Jožefa I.: 1. Nadvojvoda Franc Jožef obdaruje vojaka. 2. Cesar in slepi poštni sprevodnik. 3. Cesar in stara mamica. 4. Cesar in revni družinski oče. 5. Povodenj na Dunaju. 6. Solze izbrisejo vsako krivdo. 7. Cesarjeva rokavica. 8. Cesar ob povodnjih. 9. Potres v Ljubljani I. 1895. 10. Cesar, prijatelj otrok. 11. „Rad bi videl svojega cesarja“. 12. Cesar v soli na Predilu. 13. Cesar Franc Jožef I. v vojaški šoli. 14. Cesar Franc Jožef I. in stražnik. 15. Cesar krstni boter. 16. Invalid o cesarju Francu

Jožefu I. 17. Cesar Franc Jožef I., lep zgled pobožnosti. 18. Cesar Franc Jožef I., čestilec najsvetejšega Zakramenta. 19. Cesar Franc Jožef I. pri procesiji sv. rešnjega Telesa. 20. Kako je vdan cesar Franc Jožef I. v voljo božjo. XIX. Blago materino srce cesarice Elizabete. XX. Naš cesar, vreden naslednik Rudolfa Habsburskega. XXI. Pobožnost Nj. Veličanstev cesarja in cesarice. XXII. Zlati jubilej. Knjigo, obsezajočo 64 strani, krasí 15 lepih slik in sicer: 1. Na naslovni strani barvana cesarjeva podoba. 2. Cesar Franc Jožef I. 3. Drevo cesarjevega življenja. Ta velika slika ima podobo drevesa z 8 vejami in na vsaki veji je mala slika iz cesarjevega življenja in sicer a) 1848: cesar prevzame vladarstvo; b) 1853: cesar v smrtni nevarnosti; c) 1854: poroka cesarjeva; e) 1858: rojstvo cesarjeviča Rudolfa; d) 1859: cesar v vojski na Laškem; e) 1867: cesar se dá kronati ogerskim kraljem; f) 1869: Smrt cesarjeviča Rudolfa; g) cesar pestuje svoje vnuke. 4. Nadvojvoda Franc Karol. 5. Nadvojvodinja Zožja. 6. Franc Ferdinand d' Este. 7. Maršal Radecki. 8. Elizabeta. 9. Nadv. Gizela. 10. Nadv. Valerija. 11. Cesarjevič Rudolf. 12. Cesarčina-vdova Štefanija. 13. Nadv. Elizabeta. 14. „Naprej junaci, tudi jaz imam ženo in otroke!“ 15. Petdeset let cesar. — Vsebina je posneta po najboljših nemških virih; nekateri podatki, posebno glede vojske na Laškem, so pa zajeti iz slovenskih virov. Knjiga je v vsakem oziru zelo pripravna za obdarovanje otrok povodom praznovanja cesarjeve 50letnice. Upamo, da bo slovensko učiteljstvo pridno segalo po nji, oziroma jo priporočalo v nakup.

„Družbe sv. Cirila in Metoda knjižica“. Ravnokar sta se izdala te knjižnice

a) XII. zvezek : „Franc Jožef I., cesar avstrijski“ z eno podobo, 72 strani, spisal c. kr. učiteljski ravnatelj Francišek Hubad, cena izvodu 15 kr. (100 izvodov 12 glđ.).

b) XIII. zvezek : „Andrej baron Čehovin“ s štirimi podobami, 39 strani, spisal nadučitelj Janko Leban, cena izvodu 10 kr. (100 izvodov 8 glđ.) — Tudi je izšla :

c) 64 strani obsegajoča knjižica : „Naš cesar Franc Josip I. 1848—1898“ v nenavadno elegantni obliki s 27 jako čisto vtisnjenimi podobami. Spisal

in založil jo je družbini prvomestnik Tomo Zupan v prid družbe sv. Cirila in Metoda. Cena tej knjigi je 15 kr. (sto izvodov 12 glđ.) Te knjige eminentno patrijotične vsebine, ki so namenjene šolski mladini, najtopljnje priporočamo vsem slovenskim rodoljubom, posebno pa vodstvom ljudskih, meščanskih in srednjih šol, da bi jih ta naročevala v obilnem številu v razdelitev med šolsko mladež povodom slovesnega praznovanja 50letnice cesarjevega vladanja. Knjige se dobivajo pri Iv. Bonač-u, trgovcu in knjigovezu v Ljubljani, ter pri vseh knjigotržcih.

Listek.

10

(Namizni govor pri učiteljskem banketu v Ljubljani.)

Častita gôspoda, štovane tovarišice; premili brati Slovenci, Čehi in Hrvati!

Narodni izrek pravi, da „do tretjega gre rado“. Če se nanaša ta izrek na kaj lepega, veselega in prijetnega, tedaj izvirajo te besede človeku prav iz srca. Kako bi pa človek sedaj ne vskliknil:

Oh kdo bi dan's vesel ne bil,

K' mu pride tolka sreča,

ko lahko reče, da „do desetega gre rado“?

To veselje, ta sreča zadela je letos tebe, dična naša „Zaveza“.

O tvojem delovanju, o tvojih uspehih v dobi 10ih let, ne bodem govoril, — to naloga je drugih; pa tudi je težko, dobiti kaj „izbranega“ po toliko krasnih in divnih besedah. Zato krenem na drugo „stezo“! Ker praznuješ ti dična, ti mična „Zaveza“ 10letnico svojega obstanka, dovoli mi, da se „pobavimo“ nekoliko s tem številom; in ker se ti lahko reče, da si ne samo dična in mična, ampak tudi mlada, —

„Komaj si stara dvakrat pet let“, — osmelim si udariti na struno, ki se mi zdi, da bi morala biti tebi prijetna. Dosežem svoj namen, prav meni; ne dosežem ga, pomisli,

„Da starost in mladost

Čeravno sestri dve,

Na razen hodite;

Mladost namreč nori

A starost se posti

Za grebe mladih dni“.

Danes pa, — izjene se dobé povsod, — nisi samo ti vesela, ampak tudi jaz in z mano vsi „sivorji“

„K'teri danes tukaj so“.

Oj zagrabimo za — opis tega — letos tebi tako priljubljenega števila.

Število 10 je parno število po vsebini in obliki. Po vsebini, ker obstoji iz 5×2 ; po obliki, ker obstoji iz dveh števil. Na levi on — eden —, na desni ona — ničla. Torej je število 10 po spolu —

mešano: „pol miš pol tič“. On je pa jako „fin tič“, ker ve kako je treba ravnati z nežnim, sladkim spolom. Zato ga dobiš vedno na levi svoje „precartane“ ničle, katere nikedar ne zapusti kakor tudi ona njega ne. Če izrečeš ali če zapišeš 10, ne moreš si misliti, ne moreš zapisati njega brez nje. Povsod in vedno sta skupaj, dajoč nam neovrgljivi dokaz, da „v slogi je moč“. Kaj bi bil on brez nje? Revček po noči in po dnevu; vedno eden, vedno s a m. A ona? Ničla v petek, ničla v svetek. Oba skupaj, namreč ako ima ona častno mesto na desni, — pa predstavljata ne samo dveh, — njega in njo — ampak kar 10 na enkrat.

Iz števila 10 izvirajo besede: desetica, desetina, desetinka, desetnik, desetonožci, desetletnica in — „dulcis in fundo“, t. j. dobrota vseh dobrot — „desetak“ — brez katerega bi nas ne bilo tukaj zbranih „kot listja in trave“, da se poveselimo med seboj, pozabivši težave in muke vseh 10 trudapolnih, napornih šolskih mesecev. Te pa pustimo sedaj na strani in „obrnimo svoje oči“ desetim najimennejšim stvarcem na svetu. Katere so neki? 1. staro vino, 2. mlada žena, 3. kranjske klobase, 4. štajerski kopuni, 5. holandski sir, 6. tržaške fige, 7. koroški „krofi“, 8. padovanski „salami“, 9. kraški „štrúklji“, 10. ženski — jeziki.

Sedaj pa poglejmo v zrcalo „preteklosti“ — v „zgodovino“, da vidimo, kakšno „ulogo“ igra v njej število 10.

Grki so oblegali Trojo 10 let. Rimljani so imeli „decemvire“, ki so jim spisali 10 tabel postav.

Kserksova telesna straža je štela 10 tisoč najhrabrejših vojakov.

V 2. punski vojni so morali plačati Kartaginci Rimljanom 10 tisoč talentov in obdržati so si smeli samo 10 ladij trojeveslenic.

Sodoma in Gomora sta bili pokončani strašnim ognjem, ker ni našel Gospod niti 10 pravičnih.

Bog je dal Izraelcem 10 zapovedi.

Gospod je podelil zdravje 10im gobovim.

Najlepši pozdrav Gospodov obstoji iz 10 črk :
m i r v a m b o d i !

Od Nerona do Dijoklecijana so bili kristijani
10krat prav hudo preganjani.

10. avgusta je bil razdejan Jeruzalem.

Mahomed je živel same še 10 let po svojem
begu iz Meke v Medino. Bežal je v Medino leta
622. in bežal v „krtovo deželo“ 632.

10. septembra 1683. je dal zanetiti Sobjeski
kresove po gričih okoli Dunaja, oznanujoč stiskanim
Dunajčanom, da se bliža pomoč.

Cesar Jožef II. je vladal 10 let.

V knjigi zgodovine sedanosti pa čitamo, da
imamo učitelji ob 10. uri 10 minut počitka.

Velika maša je navadno ob 10tih.

Delavci niso zadovoljni z 10urnim delom.

Vojni zakon se predlaga v Avstriji vsakih
10 let.

Državni poslanci, ko sedé v zbornici, imajo
10 gld. na dan. Letos pa so bili nekateri vredni,
da jih dobé. — 25.

Pri Dinkovcih (zamorsko pleme) dà mladenič
za „izvoljeno devo“ 10 krav in 10 volov njenemu
očetu, 10 krav pa njeni materi. Koliko več torej
„cenijo“ ženska pri zamorcih nego pri nas „omika-
nih“ Evropejcih! Da-si je ženska pri nas

„Tak' bela kot mleko, rudeča kot kri,
Tam črna kot oglje, kot zlodeji vsi“,
vendar mora dati zamorski mladenič za „črno zvezdo“
svojega srca 3krat po 10 goved; po naši „šegi in
navadi“ pa je ženska ona, ki mora imeti „pod
palcem“ veliko doto, katero bi hotel marsikateri
ženin kar precej „naprej“, meneč, da ženo lahko
„počaka“.

Letos ni mogla 10. števil. „Popotnika“ „na beli
dan“ tako dolgo, dokler jej ni došel na pomoč
gospod „cvenk“ telegrafičnim potom. Ako bi se to
večkrat zgodilo, kar Bog ne daj, kaj bi imeli od
tega? — 10krat — nič!!! — Toda

„Megla zgini, — solnce sini“ in — podajmo se
k drugim znamenitostim, pri katerih nahajamo kot
„zabelo“ število 10.

Najpoprej 10 narodnih zapovedi:

1. Spoštuj in ljubi svoj narod!
2. Ne zatajuj nikjer svoje narodnosti!
3. Uklanjaj se vedno narodni disciplini!
4. Brani in ljubi narodne voditelje!
5. Ne prestopi praga svojih sovražnikov!
6. Ne delaj sramote milemu rodu!
7. Podpiraj vedno svoje rojake!
8. Ne sovraži svojega brata!
9. Oziraj se le po domačih dekletih!
10. Ne imej poželenja nad blagom nasprotnika;
kupuj pri bratu! (Konec sledi.)

Društveni vestnik.

Iz „Zaveze slov. učit. društev“.

Vse gg. učitelje in gospice učiteljice, ki so za-
varovani pri banki „Slaviji“ in so vpisani v nastop-
nem seznamku, prosimo prav lepo, da naznanijo ne-
mudoma podpisnemu direktoriju „Zaveze“, odkdaj
so člani „Zaveze“, oziroma člani zavezinega okraj-
nega učiteljskega društva.

Direktorij „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“
v Št. Juriju p. Kranj, dne 17. avgusta mes. 1898.

Drag. Česnik,
tajnik.

Luka Jelenc,
predsednik.

Seznamek

pri banki „Slaviji“ zavarovanih sloven-
skih učiteljev.

1. Praprotnik Franc, Mozirje.
2. Klemenčič Ivan, Mozirje.
3. Stukelj Ivan, Celje.
4. Smole Jožef, Remšnik.
5. Medvešček Peter, Opatjeselo.
6. Ravbar Ivan, Tennica.
7. Trost Ivan, Razdrto.
8. Štrukelj Justina, Komen.
9. Štrekelj Albin, Škocijan.
10. Tomšič Jožef, Skopo.
11. Debenjak Štefan, Materija.
12. Fakin Anton, Repentabor.

13. Pertot Jožef, Bazovica.
14. Bogatec Kristijan, Ricmanje.
15. Makarovič Ivan, Jelšane.
16. Marin Jakob, Maribor.
17. Ogorelec Anton, Vurberk.
18. Cizel Mihael, Maribor.
19. Krajnik Ivan, Podmelec.
20. Šetine Franjo, Ponikva.
21. Mlekuž Anton, Čepovan.
22. Prinčič Edvard, Pevma.
23. Mlekuž Karol, Osek.
24. Križman Ignacij, Gabrje.
25. Kostanjevec Jožef, Col.
26. Gnus Anton, Gornja Rečica.
27. Pustišek Osvald, Blagovna.
28. Štrekelj Jožef, Gorjansko.
29. Kavs Janko, Šmarje.
30. Zorn Ivan, Sv. Križ.
31. Perko Lovro, Žire.
32. Križnič Jožef, Líg.
33. Vrščaj Ivan, Ljutomer.
34. Reich Jožef, Ig.
35. Pečnik Jožef, Brežice.
36. Požar Anton, Trebče.
37. Štrukelj Janko, Dutovlje.
38. Pavlin Leopold, Gabrje.

39. Pušenjak Tomaž, Cven.
40. Bezljaj Jožef, Krško.
41. Runovec Martin, Slov. Gradec.
42. Burnik Valentin, Kamnik.
43. Simončič Anton, Vrbovo.
44. Strmšek Vekoslav, Št. Peter.
45. Horvat Rudolf, Orehek.
46. Berginec Anton, Povir.
47. Šket Andrej, Podsreda.
48. Druzovič Hinko, Poličane.
49. Sekirnik Simon, Rogatec.
50. Čeh Jožef, Št. Andraž.
51. Skaza Franjo, Št. Janž.
52. Zmrzlikar Anton, Sv. Francisek.
53. Rakuša Franc, Sv. Bolfank.
54. Mešiček Jožef, Globoko.
55. Kovačič Jakob, Sv. Trojica.
56. Kotnik Jožef, Žušan.
57. Farkaš Ivan, Čirkovci.
58. Gradišnik Armin, Hrastnik.
59. Hribar Jožef, Postojina.
60. Serajnik Domicijan, Ptujška gora.
61. Gombač Marija, Barkovlje.
62. Čencič Jarnej, Kamnik.
63. Pečnik Vekoslav, Dobova.
64. Pukmeister Jakob, Čadram.
65. Josin Teodor, Postojina.
66. Brišnik Martin, Sv. Rok.
67. Stres Anton, Sedlo.
68. Rajšp Jožef, Studenice.
69. Lasbacher Jožef, Ruše.
70. Medved Jakob, Ponikva.
71. Čuk Franc, Poddraga.
72. Ipavc Peter, Temnica.
73. Luvin Peter, Vojščina.
74. Čencič Davorin, Ločnik.
75. Rošker Franc, Šmarje.
76. Šuligoj Ivan, Dol. Zemun.
77. Benigar Anton, Tomaj.
78. Katnik Marija, Gorjansko.
79. Tance Avgust, Nabrezina.
80. Justin Ivan, Št. Polaj.
81. Leskovar Franc, Nova cerkev.
82. Zacherl Franc, Cezanjevci.
83. Schneider Franc, Cezanjevci.
84. Čeh Franc, Ljutomer.
85. Judnič Davorin, Trnovo.
86. Megušar Richard, Podzemelj.
87. Goslar Hermina, Podzemelj.
88. Glaser Anton, Remšnik.
89. Kotnik Jožef, Žusen.
90. Sekirnik Simon, Rogatec.
91. Bisail Bibijana, Trnovo.
92. Bisail Alojzija, Trnovo.
93. Šribar Makso, Bela cerkev.
94. Vozelj Ivan, Gor. Lušica.
95. Zagoričnik Franc, Orešje.
96. Slemenšek Franc, Podčetrtek.
97. Svetlin Jožef, Makole.
98. Koser Rudolf, Šmartno.
99. Schatz Jožef, Sv. Lovrenc.
100. Pišl Ivan, Sevnica.
101. Furlani Leopold, Št. Andrež.
102. Budal Jožef, Grgar.
103. Širok Andrej, Šmartno.
104. Rus Vilibald, Kranj.
105. Trost Karol, Št. Jarnej.
106. Leban Franc, Trnovo.
107. Tominc Blaž, Globoko.
108. Čencič Davorin, Ločnik.
109. Černež Ludovik, Čadram.
110. Marsič Karol, Št. Lovrenc.
111. Pečar Srečko, Št. Lovrenc.
112. Vrečar Gašper, Teharje.
113. Kenda Jožef, Sv. Lucija.
114. Klemenčič Karolina, Trata.
115. Jurko Jakob, Žiče.
116. Plhak Hugon, Sladka gora.
117. Planer Albert, Lemberg.
118. Zotter Ivan, Gomilsko.
119. Grmovšek Miha, Piljstanj.
120. Dr. Romih Tomaž, Krško.
121. Jug Otilija, Črniče.
122. Dimnik Jakob, Ljubljana.
123. Kajnih Valentin, Vurberg.
124. Uršič Franc, Libušnje.
125. Trost Karolina, Št. Jarnej.
126. Trost Karol, Št. Jarnej.
127. Kiferle Ivan, Podbrezje.
128. Lesjak Dragotin, Ruše.
129. Arnečič Alojzij, Pameče.
130. Bregar Neža, Kranjska gora.
131. Pouh Ivan, Sv. Venčeslav.
132. Jelinčič Rudolf, Podbrdo.
133. Brumen Anton, Podbrdo.
134. Fras Janko, Št. Andraž.
135. Kavš Ferdo, Žaga.
136. Strgar Franc, Deskla.
137. Piuk Amalija, Rajhenburg.
138. Križman Franc, Leopa.
139. Žmave Hrabroslav, Griže.
140. Vuga Justina, Sela (Ptuj).
141. Lovrec Franc, Olimje.
142. Koropec Ivan, Studenice.
143. Sedeveci Blaž, Vogrsko.
144. Horvat Rudolf, Zagorje.
145. Šamperl Rudolf, Makole.
146. Trampuž Alojzij, Banjšica.
147. Schubert Angelika, Reichenburg.
148. Šket Andrej, Podsreda.
149. Sonč Jožef, Tolmin.
150. Kante Matej, Sežana.
151. Čej Katarina, Batuje.
152. Čoh Jožef, Št. Jarnej.
153. Schmoranzler Jožef, Celje.
154. Nerat Miha, Maribor.

Ormož. (Vabilo.) Učit. društvo ormoškega okraja priredi v nedeljo dne 4. septembra mes. t. l. v Ormožu proslavo 25letnice društvenega obstanka. Vspored. I. Zbiranje vdeležencev pri skupnem zajuterku v gostilni pri zlatem jelenu. II. Ob pol 10. uri predpoldne slavnostna sv. maša, pri kateri poje učiteljstvo. III. Ob 11. uri slavnostno zborovanje v šolskem poslopju. a) Predsednikov pozdrav. b) Cesarska pesem. c) Prolog govori gosp. Ant. Kosi. d) Slavnostni govor gospod Janko Košar. e) Petje. IV. Po slavnostnem zborovanju odkritje spomenika pokojnemu tovarišu g. Antonu Freuensfeldu na pokopališču. a) Govor, gosp. Josip Rajšp. b) Nagrobna pesem. V. Banket ob 1. uri popoldne na vrtu gostilne pri solncu. (Kuverta stane 70 kr. Oglasila vsprejema gospod Adolf Rosina v Ormožu.) VI. Koncert s petjem in godbo hardečkega gasilnega društva. K udeležbi prijazno vabi

učiteljsko društvo za ormoški okraj.

Sv. Peter ob sv. gori. (Vabilo.) Slavnostno zborovanje učiteljskega društva za kozjanski okraj vršilo se bode dne 1. septembra meseca t. l. ob

2. uri popoldne v Kozjem. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Slavnostni govor, govori g. E. Moric. 3. Pobiranje krajevnih popisov in nasveti o izdaji brošure „Krajevni in zgodovinski popis kozjanskega okraja v spomin 50letnega vladanja presvitelega cesarja“. 4. Slučajnosti. K obilni vdeležbi vabi E. Moric.

Vurberg. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje dne 1. septembra meseca t. l. ob pol 11. uri dopoldne v okoliški šoli. Vspored: 1. Zapisnik. 2. Pomen in cilj pouka deškorečnih del (podava ravnatelj meščanske šole v Gradcu, gospod Fran Söllner). 3. Praktičen poskus z učenci v pletenju iz slame (g. Brumen). Tovariš Brumen, kateri se je letos udeležil tečaja za deška ročna dela, prinese v to svrbo modele, ki jih je sam izdelal. Po zborovanju skupni obed v gostilni „Stadt Wien“. Častiti tovariši in tovarišice! Pridite gotovo polnoštevilno, ker podavanje in praktični poskus je za nas velike važnosti; žalostno bi bilo, ako bi se nam zamogla predbacivati brezbriznost za stvar zarad slabe vdeležbe. Tudi tovariše in tovarišice, ki niso udje društva uljudno vabi Žiher, tač. preds.

Dopisi in razne vesti. Slovenskim pisateljem!

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je pred nekaj leti od raznih p. n. čestilcev dičnega in nepozabnega Slomškega nabralo svoto 200 kron kot nagrado za najboljši spis „Slomšek kot pedagog“. Ker po izreku ocenjevalcev takrat ni bilo za nagrado primernih spisov, vložila se je zgoraj omenjena svota v Ptujsko posojilnico ter bo narastla do bližajoče se stoletnice Slomšekovega rojstva 26. dne novembra mes. 1900 na 300 kron. Opozarjamo torej tem potom p. n. slovenske pisatelje in čestilce slavnega pedagoga na to nagrado z domoljubno prošnjo, da se že zdaj lotijo hvaležnega dela, katero bo uvekovčilo v priprosti in lahkomumveni besedi tega za štajerske Slovence toli zaslužnega moža.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj, mes. avgusta 1898. l. Za odbor: Žiher.

(Imenovanje.) Gospod Jožef Verbič, nadučitelj v Litiiji je imenovan c. kr. vadniškim učiteljem v Ljubljani.

(Razširjene šole.) C. kr. dež. šol. svét štaj. proglasil je provizorično paralelko na dekliski meščanski šoli v Mariboru za definitivno, je razširil četirirazredno deklisko šolo III v Mariboru v pet-razrednico in je naročil, da se četirirazredna ljudska šola v Št. Vidu blizu Ptujja razširi v šestrazrednico.

(Prošt v Tinjah, veleč. gosp. Lovro Serajnik) praznoval je 6. t. m. svoj 90. rojstni dan, 9. t. m. 63. leto svoje premicije, 10. t. m. pa 91. imendan. Cela vrsta jubilejev! In kako dobro je vplival ta blagi apostol zmernosti, vneti rodoljub in prijatelj človeštva, posebno mladine in učiteljev vsikdar na svojo okolico. Častitajoč vrlému našemu naročniku, kličemo mu iz dnú srea: Še na mnoga leta!

(Umrli je) v Sevaici ob Savi gospa Marija Mešiček roj. Cepuder, soproga tamošnjega nadučitelja in bivša učiteljica v Globokem, po večletni bolezni, komaj 31 let stara. — Bog daj blagi ranjki večni mir, zapuščenemu soprogu, vrlému našemu tovarišu pa izrekamo tem potom najiskrenejše naše sočutje!

(Pri občinskih volitvah) v Vurbergu, ki so se pred kratkim vršile, bili so vsi 3 učitelji izvoljeni v občinski odbor. Čast zavednim volilem!

Naznanilo in prošnja! Odbor „Pedagogiškega društva“ naznanja cenjenemu učiteljstvu, da so iz prijaznosti prevzeli razprodajo „Slavnostnih pedagogiških letnikov“, tudi ti-le gg. poverjniki: Brinar (Črešnice-Konjice), Burnik (Metlika), Gradišnik (Celje), Grčar (Radovljica), Kalinger

(Toplice), Kocbek (Gornji grad), Kosovel (Sežana), Letnar (Mengiš), Mercina (Gorica), Mešiček (Sevnica), Nerat (Maribor), Novak (Idrija), Papler (Borovnica), Porekar (Hum-Ormož), Suher (Ptuj), Supan (Brežice), Šega (Logatec), Tomšič (Ribnica), Tuma (Postojna), Verbič (Litija) in gospodična Wessner (Ljutomer). Vse prijatelje našega društva vljudno prosimo, naj delajo na to, da knjige kmalu razpečamo, s tem poravnamo dolg v tiskarni in potem lahko izdamo objubljeno knjigo „Stavbne črteže“.

Premembe pri učiteljstvu. Na Štajerskem: Gosp. Jakob Kopic, nadučitelj v Lehnu imenovan je nadučiteljem pri Novi cerkvi, okraj okolica Ptuj; na njegovo mesto pa je na svojo prošnjo iz službenih ozrov premeščen nadučitelj pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu, gospod Srečko Majcen; gospod Lovro Serajnik mlajši, podučitelj v Prihovi postal je učitelj na Rečici, gosp. Janez Šerbak, podučitelj v Črešnovcih pa učiteljem v Kostivnici. Isto tako dobila je učiteljsko službo pri Sv. Barbari v Halozah gđ. Izabela Sark, dosedaj podučiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Učiteljica pri Sv. Lenartu v Slov. gor. gđ. Melanija Sittig pa je dobila mesto učiteljice na c. kr. ljudski in meščanski šoli v Pulju. — Defin. podučitelji ozir. podučiteljice so postali, in sicer: Na ljudski šoli v Grižah gđ. Ida Božič, dosedaj v Koprivnici, v Galiciji tam. zač. podučiteljica gđ. Ivana Novak, v Razvanju tamošnja zač. podučiteljica gđ. Ludivika Lackner-Janach. — Gospod Avgust Achitsch, zač. podučitelj pri Sv. Martinu blizu Vurberga je premeščen k Spodnji Sv. Kungoti. Kot učiteljici ženskih ročnih del ste nameščeni, in sicer: gđ. Berta Kožuh v Šmartnem na Paki, gđ. Amalija Jager pa na Studencih pri Mariboru. — Podučiteljica gospodična Antonija Sterle v v Trbovljah stopila je v stalni pokoj, gđ. Olga Defranceschi, podučiteljica pri Sv. Bolfanku

pa je dne 17. t. m. v Šturiju pri Ajdovščini umrla. V m. p.! — **Na Goriškem:** G. Tomaž Lukančič, def. učitelj I. plač. vrste v Goranjempolju, je dobil službo stalnega učitelja-voditelja na enorazrednici v Gabrijah pri Sovodnjah. Stalni potovalni učitelj, gosp. Franjo Golja v Podlaki s podružnico Dol. Lokovec, pride za def. učitelja-voditelja v Plave. Na svojih mestih sta stalno nameščena: zač. nadučitelj gosp. Vekoslav Urbančič za dvorazrednico v Batujah in zač. potovalni učitelj-voditelj; za Srednje-Kambresko, gosp. Miha Toroš. — Gosp. Alojzij Kurschen, učitelj telovadbe na ženskem učiteljišču v Gorici je umrl. N. v m. p.!

Listnica uredništva. Piše se nam od dostojne strani, da so vsled dopisa „S Kranjskega“ v 15. „Potnikovi“ številki ljubljanski gg. tovariši zelo ogorčeni in da se je zlasti onim, ki so si stekli za X. glavni zbor „Zaveze“ velikih zaslug in žrtvovali mnogo denarja, zgodila velika krivica. Na to nam je omeniti, da naš namen nikoli ni bil in nikoli ne bo koga osobno žaliti. Vendar pa smatramo za našo častniško dolžnost, da se nedostatk, ki našemu ogledu škodujejo, brezozirno razkrivajo v to, da bi se več ne ponavljali. — Dotični dopis smo prejeli od našega stalnega poročevalca, katerim so razmere po vsem znane. Sprejeli smo ga torej v polni veri, da je vse v njem resnično, a brez namena, koga žaliti. Saj prav radi priznavamo — in to posebno povdarjamo — da so med ljubljanskim učiteljstvom prav delavni in na vse strani vzorni tovariši, katerim vsa čast! Prepričani smo, da se ti v zavesti svoje pravne vrednosti po dotičnem dopisu niso čutili prizadeti, še manj pa užaljenim. Bog! — Gosp. J. Š.! Poslano prejeli, a prepozno za to pot. Objubljeno — prosimo — pošljite nam vsaj do 1. septembra, če le mogoče, dovršeno. Prisrčno pozdravljeni!

4. avg. 1898
šl. 171/A.

Razpis učiteljske službe.

1-2

Na slovenski dvorazrednici pri Sv. Duhu na Ostrem Vrh se razpisuje podučiteljska služba po II. plač. razredu, s prostim stanovanjem, potrebno hišno opravo in kurjavo.

Prosilci in prosilke naj vložijo svoje redno opremljene prošnje neposredno pri podpisnem krajnem šolskemu svetu vsaj **do 20. septembra meseca t. l.** Krajni šolski svet Sv. Duh na O. V., pošta Luče (Leutschach), dne 24. avgusta mes. 1898. l.

Št. 1372.

Razglas.

Na dvorazredni ljudski šoli v Št. Martinu blizu Vurberga je s pričetkom zimskega tečaja 1898/9 umestiti podučiteljsko mesto s prejemi po III. plač. razredu in prostim stanovanjem.

Prošnjiki za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje — če še niso v službi tudi z dokazom avstrijskega državljanstva — najpozneje **do 10. dne septembra mes. 1898. l.** pri krajn. šol. svetu v Št. Martinu bl. Vurberga, pošta Maribor. Okr. š. svet v Mariboru, dne 11. avgusta mes. 1898. l.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Sl. 367.

Razpis natečaja.

(Službe učiteljev, event. učiteljice in podučiteljev, event. podučiteljice.)

1. Na trirazredni ljudski šoli v Slivnici v šmarnskem šolskem okraju namestiti je novo sistemovano mesto učitelja event. učiteljice z prejemi po III. plač. razredu definitivno event. tudi provizorično.

2. Na četirazredni ljudski šoli na Rečici je namestiti novo sistemizovano mesto podučitelja eventuelno podučiteljice po III. plač. razredu definitivno event. provizorično.

3. Na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Katarini nad Trbovljami, krajni šolski svet v Trbovljah, je definitivno umestiti mesto učitelja in šolsk. voditelja po III. plač. razredu in s prostim stanovanjem.

Prošnjiki in prošnjice za katero teh mest naj vložijo svoje prošnje, katere je opremiti s spričevali o zrelostnem izpitu, o učni usposobljenosti in gledé na mesto šolskega voditelja tudi z dokazom usposobljenosti za subsidiarično poučevanje v katoliškem veronauku, potom predstojnega okrajnega šolskega sveta **do 20. dne septembra meseca 1898. l.** pri dotičnem krajnem šolskem svetu.

Celje, dne 19. avgusta meseca 1898. l.

Predsednik: Attems s. r.

Št. 1537, I.

Natečaj.

Na novo ustanovljeni enozrazredni ljudski šoli z nemškimi poučnim jezikom v Pekrah pri Mariboru, katera se početkom zimskega tečaja 1898/9 odpre, namestila se bode služba učitelja, oziroma šolskega vodje, z dohodki III. plač. reda.

Prosilci za to službo naj pošljejo svoje prošnje, predpisano opremljene, posebno z dokazom avstrijskega državljanstva kakor zrelostnim in usposobljenostnim spričevalom **najpozneje do 14. septembra mes. 1898. l.** krajnemu šolskemu svetu v Limbuš, pošta Bistrica pri Limbušu.

Okr. šolski svet Maribor, dne 17. avgusta mes. 1898. l.

Predsednik: Kankowsky s. r.

Št. 474, III.

Natečaj.

(Učiteljsko mesto.)

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Lenartu v Slov. gor. ima se z novembrom t. l. definitivno namestiti učiteljsko mesto z dohodki po III. plač. razredu.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje s spričevalom zreloizpita in učne usposobljenosti opremljene prošnje **do 20. septembra mes. 1898. l.** pri krajnem šolskem svetu Šentlenarčkem in morajo biti usposobljeni za pouk v obeh deželnih jezikih.

Okr. šolski svet pri Sv. Lenartu v Slov. gor., dne 18. avgusta meseca 1898. l.

1—2

Predsednik: Kankowsky s. r.

Zahvala.

Podpisano predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ dovoljuje si tem potom izreči najiskrenejšo zahvalo vsem onim, ki so pripomogli, da se je X. skupščina „Zaveze slov. učit. društev“ v Ljubljani vršila tako sijajno.

Posebno se pa zahvaljuje: Slavnemu krajevnemu odboru na čelu mu častni predsednik preblagorodni gosp. župan Ivan Hribar za obilni trud, ki ga je imel za prirediteljev glavne skupščine; slavnim narodnim društvom: „Narodnemu domu“, „Čitalnici“, „Sokolu“, pevskega društva „Slavec“ za prepustitev vseh prostorov v ponosni palači, v krasnem „Narodnem domu“; gosp. Leop. Potrebinu za spretno vodstvo koncerta, vsem damam pevkam in gospodom pevcem, posebno solistom: Avg. Štefančiču, Fr. Serajniku, R. Vrablu, ter gospicam Miri Devovi, Anici Lapajnetovi, Pavli Razingerjevi in Fani Billinovi.

Presrčna hvala tudi vsemu narodnemu meščanstvu ljubljanskemu na blagohotnosti, s kojo so sprejemali slovensko in istrsko-hrvaško učiteljstvo one dni v beli Ljubljani.

Predsedništvo „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“ po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem v Št. Juriju pri Kranju, 7. avgusta meseca 1898..

Dragotin Česnik l. r.,
tajnik.

Luka Jelenc l. r.,
predsednik.

Veledenjeno učiteljstvo na Primorskem!

Uvaževaje nasvet nekaterih gospodov učiteljev na Goriškem, preskrbel sem za naprej zalogo šolskih zvezkov tudi iz **odločno slovenske** tvornice Josipa Petriča v Ljubljani, katera daja nekoliko odstotkov v prid učiteljskega konvikta. Zato se nadejam in najuljudneje priporočam veledenjenemu učiteljstvu na Primorskem, da izvoli imeti ozir na te okoliščine ter mi blagovoli naklanjati naročila svojih šol in tako posredno podpirati tudi konvikt svojih bratov in kolegov na Kranjskem.

Cene šolskim potrebščinam imam te-le:

Pisanke J. Petrič s sušilniki . . . 10 komadov fl. 0-85	Pisala , ovita s papirjem, skatla 100 komadov 25 kr.
„ doseadanje brez sušilnikov „ „ 0-65	Peresa za šolo 144 kom. 25—60 kr.
Sušilniki , posebej „ „ 0-10	Ročniki , dvanajstorica (ducat) 3—18 „
Risanke „ „ 1-70	Svinčniki , „ „ 6—10 „
Ploščice , jako lepe in zelo močne, 1/2 kope skupaj po 6 1/2 kr.	Ravnila , „ „ „ 14 „

Papir, srednje in do najboljše tvarine: predpisni (konceptni), zavojev 500 pol od fl. 1-20 navzgor, **uradni**, zavojev 500 pol od fl. 2-40 navzgor, **pisemski**, zavojev (200 pol) od 50 kr. navzgor.

Zavitki (kuverti) zasebni in uradni 100 komadov od 20 kr. navzgor.

Imam pa v zalogi raznovrstne in tudi najboljše in fineje **pisarske potrebščine**: papir, kuverte, peresa, svinčnike itd. itd. vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Odlčnim spoštovanjem priporočevaje se, bivam udani

V Gorici, 24. avgusta mes. 1898.

G. Likar.

Vsebina. I. Njegovemu Velič. Francu Jožefu I. ob petdesetletnici vladanja Njegovega. — II. X. glavna skupščina „Zaveze slov. učiteljskih društev“ dne 1. in 2. avgusta mes. 1898. leta v Ljubljani. (Dalje.) — III. Pisma delitev. (H. Druzovič.) — IV. Slovstvo. (Novosti.) — V. Lístek. — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaji. — Zahvala. — Inerat.